

Desničini susreti 2012.

*Kula Stojana Jankovića, Islam Grčki, Ravni Kotari
16. rujna 2012*

www.kulajankovica.hr

SAČUVANE ZBIRKE KULE JANKOVIĆA

Zbirka ikona (oko 40 ikona iz 16-18 st.) arheološka zbirka, etnografska zbirka, zbirka sakralnih objekata, zbirka starog oružja, galerija slika, geografskih karata, albumi, arhivska građa, zbirka umjetničkih predmeta, biblioteka, oko 5.000 knjiga

Etnografska zbirka u „Staroj kužini“

Kula Stojana Jankovića u Islamu Grčkom

O Kuli Stojana Jankovića („Dvori Stojana Jankovića“)

Kula i okolica do 17. stoljeća

Na mjestu današnje Kule Jankovića i predjelima oko nje živjelo se od prahistorije, o čemu svjedoče brojni arheološki nalazi koji potječu od paleolitika preko antike do srednjeg vijeka.

U rimsko doba tu ili u neposrednoj blizini je najvjerojatnije bila antička vila.

U 16. stoljeću mletačko-turska granica bila je pred vratima Zadra, s nizom otomanskih utvrda od Zemunika do Novigrada, od kojih se najveća zvala *Sedd-i islam*, što znači *bedem Islama*, po čemu su ova dva sela dobila ime. Atributi Grčki i Latinski nastali su u 18. stoljeću, kad je selo razdijeljeno u dvije parohije ili župe, pravoslavnu i katoličku.

U brojnim bitkama Kandijskog i Morejskog rata (17. st.) posebno su se istakli Janko Mitrović i njegova tri sina Stojan, Zaviša i Ilija. Za ratne zasluge Stojan je 1670. g. dobio u leno imanje s utvrdom u Islamu i titulu *Cavaliere di San Marco* (koja se prevodi kao serdar ili vitez Sv. Marka), a poslije smrti kneza Jurja Posedarskog 1981. g. imenovan je vođom Morlaka, kao što je to bio i njegov otac.

Glas o junaštvu Mitrovića-Jankovića pronio se nadaleko i očuvao u epskim pjesmama o Stojanu Jankoviću, kao i u pjevanju Andrije Kačića Miošića o slavnim podvizima Mitrovića-Jankovića u *Razgovoru ugodnom naroda slovinskoga*. I jedan i drugi izvor pokazuju da ih je kršćansko stanovništvo obe vjeroispovijesti doživljavalo svojim zajedničkim junacima i simbolima zajedničke obrane od Osmanlija.

Poslije Stojanove pogibije na bojnopolju, Republika dodjeljuje i Zaviši naslov *Cavaliere di S. Marco* 1696. godine, a njegov sin Ilija i potomci dobit će 1705. g. od Venecije titulu *Conte*.

Kula u 18. stoljeću. I dalje.

U mirnodopskim uvjetima 18. st., poslije povlačenja Osmanskog carstva, Kula Jankovića dobiva sve više rezidencijalno-gospodarski karakter. Ona postaje mjesto civilizacijskog i prosvjetiteljskog utjecaja i zračenja: u njoj se stvara biblioteka, skupljaju zbirke umjetničkih predmeta, ikona, crkvenih knjiga i liturgijskih predmeta. U 19. st. conte Ilija Dede-Janković otvara školu u Islamu, potpomaže djevojačku školu u Zadru, piše pjesme, putopise, filozofske i političke rasprave, uglavnom na talijanskom jeziku, te jednu dramu na lokalnom srpskom narječju. Udajom Ilijine kćeri Olge za Vladimira Desnicu u drugoj polovini 19. st. Kula prelazi u naslijeđe porodice Desnica.

Od niza drugih značajnih ličnosti povezanih s Kulom može se posebno istaknuti: Vladimir Desnica (1850 - 1922), političar i poduzetnik, pisac Simo Matavulj, (1852-1908), Uroš Desnica (1874 - 1941), političar, advokat, esejist, Boško Desnica (1886 - 1945), povjesničar, advokat i publicist, te iznad svih Vladan Desnica (1905 - 1967), jedan od najvećih pisaca i hrvatske i srpske moderne književnosti, pisac svjetskog značenja. U Dvorima je napisao neke od svojih najvrednijih djela, posebno dijelove romana "Proljeća Ivana Galeba".

Kula Jankovića, kakva je došla do naših dana, izuzetan je i rijedak primjer kombinacije stambenog i fortifikacijskog objekta na nekadašnjoj granici Osmanskog carstva. Centralni dio kompleksa pravokutnog je oblika, približno 80 m x 60 m, zatvoren djelomično zgradama (stambene ili gospodarske namjene) a djelomično visokim zidom. U središnjem dijelu

kompleksa veličine 0.5 ha, bio je veći broj kuća pod krovovima, dok *arboretum*, te područje s izvorima vode, parkom i romaničkom srednjovjekovnom crkvicom sa šumom, zaprema površinu od cca 4 ha. Ukupna veličina posjeda, nakon višestrukih značajnih redukcija u agrarnim reformama i nacionalizacijama, sada iznosi oko 10 ha. Stogodišnji bogati park oko Kule, koji je iznenađivao kao bogata oaza zelenila, posebno je teško stradao u ratu i sporije se obnavlja od samih građevina.

Kompleks je, također, izuzetan i po tome što je u ovom nemirnom kraju, kontinuirano, kroz više stoljeća bio sjedište kulturnih i prosvjetiteljskih vrijednosti (škola, biblioteka, umjetničke i druge zbirke), pružajući mogućnost književnog, političkog, filozofskog, ekonomskog, lingvističkog stvaralaštva, donoseći kulturne utjecaje, u prvom redu sa zapada, ali otvoreni i prema pravoslavnom istoku (grčki ikonopisci, Rusija).

Kontinuitetom života jedne obitelji od preko tri stoljeća skupio se u Kuli dragocjeni inventar raznih vrsta i izvora, od čega je najvrjednija zbirka od oko 40 ikona iz 16.-18. st., ali i brojne druge.

U sklopu Kule, izvan zidina, nalazi se crkva Sv. Đurđa, koja u sebi čuva grobove mnogih članova porodice Janković-Desnica; to je vjerojatno prvi tu izgrađeni objekt, podignut u romaničkom stilu. U crkvi-obiteljskoj grobnici sahranjen je, 1967. g., po vlastitoj želji, i Vladan Desnica.

Nastavljajući djelovanje Vladana Desnice i nasljednici žele da vrijednosti i ljepote Kule budu dostupne svima i spremni su omogućiti javno korištenje velikog dijela Kule Jankovića, posebno za kulturne, edukativne, istraživačke i razvojne projekte. Želja je da ovaj spomenik, kao i u prošlosti, opet postane stjecište raznovrsnih kulturnih aktivnosti, da bude veza između lokalnog života i vanjskog svijeta, njegovih vrijednosti i mjerila, mjesto susreta različitih lokalnih tradicija s kulturnim utjecajima svih izvora, ukratko, da se nastave naponi za očuvanje kulturne i prirodne baštine koja se generacijama njegovala u Kuli Jankovića.

Obnova kompleksa Kula Stojana Jankovića

Veliki dio kompleksa (i povijesni i stambeni i gospodarski) bio je teško oštećen 1993. – 1996.g. Od 2003. g. Ministarstvo kulture RH započelo je ponovno postepenu obnovu kompleksa, uz stručno vodstvo Konzervatorskog zavoda u Zadru. Do sada je izvršena osnovna konstruktivno-građevinska sanacija većeg dijela južnog i jugo-zapadnog krila kompleksa te vanjski zidovi, kao i luk nad glavnim ulaznim vratima ('kapijom'); južna vrata rekonstruirana su prema starim slikama. U 2012 g. nastavljena je građevinska i konstruktivna sanacija zidova objekta 'Stara kuća', (u kojoj će biti izložen glavni dio kulturnog blaga koje će se vratiti iz Srbije na temelju međudržavnog sporazuma).

Kako je Kula Stojana Jankovića, osim za hrvatsku kulturu i povijest izuzetno važan spomenik kulture i za Srbe u Hrvatskoj, na osnovu koalicijskog sporazuma Vlada RH odobrila je 2008. g. vrijednu donaciju Društvu za obnovu i revitalizaciju Kule Stojana Jankovića-mostovi, čime je obnova ubrzana.

Status zbirke Kule Jankovića:

Najvrjedniji dijelovi inventara uglavnom su preživjeli ratna razaranja, posebno: zbirka ikona (oko 40 ikona iz 16.-18. st.), zbirka sakralnih predmeta, religijskih knjiga i grafika, zbirka starog oružja, etnografska zbirka, zbirka geografskih karata i planova te

katatarskih mapa i crteža, veći broj albuma starih fotografija, bogata arhivska građa, galerija slika, skulptura i grafika te biblioteka s blizu 5.000 knjiga na raznim jezicima . Uglavnom su nestale zbirka umjetničkih predmeta i zbirka antiknog namještaja; arheološka zbirka je tek dijelom sačuvana, dok je sudbina zbirke rimskog stakla još uvijek nejasna. Posebne zasluge u spašavanju arhiva, biblioteke i velikog dijela tih zbirki imao je tadašnji kustos Benkovačkog muzeja Milorad Savić.

Paralelno s fizičkom restauracijom zgrada Kule Jankovića, prvenstveno u organizaciji Srpskog narodnog vijeća teče i detaljan znanstveno-stručni rad inventarizacije, muzeološke stručne i znanstvene obrade fundusa Kule Jankovića (sada još uvijek raspršenog na više lokacija) što uključuje stručni rad na arhivima, biblioteci i inventaru Kule, te pripreme radove za njihovu postepenu prezentaciju.

Još za trajanja obnove i rekonstrukcije iznalaze se mogućnosti kako da se ovaj spomenik kulture dovede u nove funkcije. Želja vlasnika je da vrijedna kulturna baština Kule Jankovića bude dostupna javnosti, i stručnoj i za posjetitelje. Ideja je da ovaj spomenik kulture i direktno - kroz realizaciju turističkog potencijala Kule i kraja - i indirektno, kroz projekte koji se realiziraju u Kuli, budu od koristi i lokalnoj zajednici i društvu u cjelini, vodeći računa da ti projekti imaju značajnu kvalitetu, međunarodnu težinu i odjek.

Posebno se želi da **Povijesni dio Kule Jankovića**, bude otvoreno za javnost i posjetitelje: - dijelom kao Memorijalne zbirke, u kojima bi se izložili najvrjedniji dijelovi iz bogatih zbirki i arhiva Kule Jankovića, dijelom kao 'Kuća pisca' (ovakvi postavi brojni su u EU, posebno Francuskoj).

U obnovljenoj „sjevernoj fronti“ Kule planira se **Međunarodni sveučilišni centar** (Sveučilište u Zagrebu, Sveučilište u Zadru, uz očekivano priključivanje i drugih Sveučilišta - za sada su pokazali načelni interes Graz, Beč i neka Sveučilišta iz regije).

Ne-akademske aktivnosti u Kuli (projekti važni za lokalnu zajednicu, dodatno obrazovanje,...) pretpostavljamo da će i dalje organizirati i provoditi prvenstveno nevladine Udruge te lokalna zajednica.

Aktivnosti u Kuli Jankovića 2005 .– 2012 .

Prva važna revitalizacijska inicijativa bila je kulturno-edukacijski-istraživački program Mostovi, (Bridges, započet 2003. g. kao dio znanstveno-istraživačkog projekta *Triplex Confinium* Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu koji vodi **prof. dr. sc. Drago Roksandić**). Taj projekt je, uz niz ciljeva vezanih za razvoj područja, želio stvoriti uvjete i razviti načine za revitalizaciju Kule Stojana Jankovića i pripadajućeg *arboretuma* kao područja značajne kulturno-povijesne i prirodne baštine.

Prva konkretna takva akcija, u gotovo nadrealističkom okruženju i skoro sasvim srušenog kompleksa i srušenih okolnih sela, praktički bez stanovnika, bila je skup obilježavanje 100-godišnjice rođenja Vladana Desnice (održan 17. 09. 2005, u Kuli J, uz pokroviteljstvo tadašnjeg predsjednika republike RH Stjepana Mesića, te uz prisutnost niza ličnosti iz kulturnog i javnog života).

Od tada se u Kuli održava niz redovnih aktivnosti (Znanstveno-kulturni skup '**Desničini susreti**'), Međunarodni volonterski kampovi u Kuli , Međunarodne ljetne škole, te niz drugih prigodnih aktivnosti (npr. terenski rad Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, (prikupljanje podataka u selima Islam Grčki, Islam Latinski, Kašić.); snimanje Japanskog dokumentarno-animiranog filma: Stojan Janković – Hero of the Border' (Isao Koshimura, sa Zokei University) itd.

Uz brojne ličnosti iz kulture, znanosti, obrazovanja i politike Kulu je 2009.g. posjetio i tadašnji predsjednik RH g. Stjepan Mesić.

2009. g. vlasnici Kule sklopili su sa Sveučilištem u Zagrebu Sporazum o dugoročnom korištenju, kojem je cilj izgradnja tzv. 'Sjeverne fronte' Kule, u kojem je planirano da bude Međunarodni sveučilišni centar. U razdoblju od 2003. – 2011. g. u Kuli se održao i niz drugih aktivnosti i manifestacija, financiranih kroz različite projekte, inozemne i domaće. Uz ostalo, te aktivnosti rezultirale su i nizom knjiga, diplomskih radova i doktorskih teza (uključivši i jednu u Padovi i jednu u Rimu).

Članovi Udruge Mostovi kreirali su i održavaju stranice www.kulajankovica.hr, na kojoj se može naći, pored aktivnosti Udruge, i mnoštvo kvalitetnih slikovnih materijala te niz tekstova o Kuli Jankovića. Ova web stranica nadopunjuje stranice Mostova o istoj temi (www.ffzg.hr/mostovi).

Projekti u tijeku u Kuli Jankovića od 2012. g.:

„Međunarodni sveučilišni centar u Islamu Grčkom i mediteranska akademska zajednica: Razvoj i perspektive“, - Sveučilište u Zagrebu (2012.-2013. g.)

„Jankovic Castle: historic site, generating sustainable development of the Ravni Kotari region“, Nositelj: Sveučilište u Zagrebu, 6 partnera (2011.-2014. g.);

“Mainstreaming human rights in areas of special state concern in Croatia” (EU IPA Projekt., u kojem će se niz aktivnosti odigravati u Kuli). Nositelj: Centar za mirovne studije i 6 partnera (2012.-2013.)

U okviru svakog od navedenih projekata održat će se niz događanja, radionica, skupova, itd. namijenjenih ili ciljanim skupinama ili lokalnom stanovništvu.

„Re-opening of the Jankovic Castle to the public“, - “2011 Tourism Cares Grant”. Predlagač i nositelj: Društvo za obnovu i revitalizaciju kule Stojana Jankovića – mostovi (2011.-2012.). Ovim projektom Udruga „Mostovi“ uredila je dva unutarnja prostora, “Salu” i “Staru kuhinju”, te u prvoj izradila i postavila prvu Izložbu o Kuli (“Ususret obnovljenoj Kuli”) a u drugoj vratila u Kulu prvu od zbirki - Etnografsku zbirku - i izložila je u “Staroj kužini”.

Nastavak obnove sklopa Kula Stojana Jankovića, (Ministarstvo kulture RH, organizira Društvo za obnovu i revitalizaciju kule Stojana Jankovića – mostovi (2011.-2012.)

Početak obnove *Tradicijske kuće “Kotarina”* (Ministarstvo turizma RH, organizira Društvo za obnovu i revitalizaciju kule Stojana Jankovića – mostovi (2011.-2012.).

KRATKI ŽIVOTOPISI ZNAČAJNIH LIČNOSTI POVEZANIH S KULOM JANKOVIĆA U ISLAMU GRČKOM

1. JANKO MITROVIĆ,(1613-1659), rodom iz Žegara, jedan je od vođa Morlaka u Kandijskom ratu (1645.-1669.). Sudjelovao je u obrani Šibenika 1647.g. i u brojnim bitkama s Turcima u zaleđu (Lika, Krbava, zapadna Bosna). Poginuo je na bojnopolju na rijeci Cetini.

2. STOJAN JANKOVIĆ,(oko 1637-1687), uskočki serdar. Istakao se vojničkim sposobnostima u Kandijskom i u Morejskom ratu, boreći se od rane mladosti uz oca Janka Mitrovića. 1666.g. Turci su ga zarobili i odveli u tamnicu u Carigrad, odakle je nakon 14 mjeseci

pobjegao. Za svoje ratne zasluge dobio je 1670.g. od Mletačke republike naslov cavaliere di S. Marco i imanje s utvrdom u Islamu Grčkom. Dužd Alvise Contarini postavlja ga 1681. g. za poglavicu svih Morlaka, položaj na kome nasljeđuje Jurja Posedarskog. Godine 1686. obranio je Kotare od pohoda jakih turskih snaga. Sudjelovao je u zauzimanju sinjske tvrđave (1686.), te u mnogim drugim bitkama s Turcima. Poginuo je u bitci 23. 8. 1687., očekujući pomoć na Duvanskom polju. Provedditor general della cavalleria in Dalmazia, Antonio Zeno, opširno opisuje njegovu pogibiju u pismu senatu (Mletački državni arhiv, Senato-Dispacci, navedeno u Istoriji kotarskih uskoka B. Desnice). Sahranjen je, po predanju, u crkvi naselja Budim, blizu Islama. Njegove izuzetne zasluge i hrabrost potakle su nastanak niza narodnih pjesama. Pjesma Ženidba Janković Stojana nadahnula je francuskog pjesnika Lamartinea da napiše pjesmu Pad anđela. Najpoznatija pjesma, Ropstvo Janković Stojana, opisuje njegov bijeg iz carigradske tamnice i povratak u Kotare. Sama činjenica da je kao zarobljenik poslan u tamnicu u Carigrad govori kako je značajnom ličnošću smatran. Zabilježeno je da je u jednom ratnom pohodu imao pod sobom 5.000 pješaka i 1.500 konjanika.

3. ZAVIŠA JANKOVIĆ, (1649-1702), najmlađi brat Jankovića. Vodio je ratne pohode na Liku i Bosnu i dovodio doseljenike u Dalmaciju.

Učestvovao u svim većim bitkama Morejskog rata, a posebno se istakao u osvajanju tvrđava Knina i Sinja, gdje je i ranjen. Godine 1696. Mletačka republika dodjeljuje mu titulu cavaliere di S. Marco. Njegov sin Ilija i potomci dobit će 1705. od Venecije titulu *conte*.

4. ILIJA JANKOVIĆ, (+1693.) najstariji od trojice braće Mitrovića-Jankovića, ratovao je samostalno, bez obzira na trenutne odnose Venecije i Osmanskog carstva. Tako se godine 1678. odmetnuo i napadao tursku teritoriju u vrijeme primirja; generalni providur Valijer osudio ga je 1680.g. na progonstvo i smrt zbog napada na pogranična područja pod turskom vlašću. Nakon turskog poraza pod Bečem 1683. poveo je ustanak protiv Turaka u Dalmaciji; uskoro su mu se pridružila i ostala dva brata. Tek kad je Venecija 1684. godine objavila rat Turskoj, nakon što je oslobođena gotovo cijela Dalmacija osim tvrđava Knin i Sinj, Ilija Janković priključio se sa svojim četama venecijanskim vojnim snagama.

5. ILIJA DEDE JANKOVIĆ, (1818-1874) bio je zadnji muški potomak porodice Jankovića. Visoko obrazovan i prefinjen intelektualac (studirao je u Padovi), govorio je talijanski, francuski, njemački i ruski, a učio je i latinski i grčki jezik. U Kuli je utemeljio opsežnu knjižnicu. Bio je pisac, publicist i političar. Zalagao se za vjersku snošljivost i slogu među slavenskim narodima. (K. Milutinović: Ilija Dede Janković, Zadarska Revija, 4-5, str. 375 - 401, 1985.). O *conte* I. Jankoviću, o selu Islamu Grčkom te o Sjevernoj Dalmaciji zanimljivo piše u autobiografskom djelu *Bilješke jednog pisca* njegov suvremenik, književnik Simo Matavulj, koji je započeo učiteljsku karijeru u Islamu Grčkom. Prilikom smrti Ilije Jankovića Matavulj je održao dirljiv govor koji je u cjelini objavljen u zadarskom «Novom listu», a za tu je priliku napisao i pjesmu *Na grobu Ilije grofa Jankovića* (K. Milutinović, Zadarska revija, 1/1968, 22-24).

6. SIMO MATAVULJ, (1852-1908), kao pripovjedač i romanopisac zauzima osobito mjesto u naraštaju srpskih realista s kraja 19. i početka 20. stoljeća. Život uz *conte* Iliju Jankovića i njegovu bogatu knjižnicu u Kuli, znatno je utjecao na obrazovanje i razvoj umnih i stvaralačkih sposobnosti tog dvadesetogodišnjaka i dalo mu prve poticaje za književni rad. Pored crnogorskih i beogradskih, Matavulj obrađuje i motive iz života dalmatinskog primorja i Zagore. Njegovo najznačajnije djelo, *Bakonja fra-Brne*, jedno je od najboljih djela srpskog realizma. U autobiografskom djelu *Bilješke jednog pisca* nalazimo zanimljive opise

prilika, ljudi i krajeva u kojima je živio, među njima i Islama, Kule Jankovića i conte Ilije Jankovića o kojem govori s osobitim uvažavanjem i divljenjem.

7. VLADIMIR DESNICA, (1850 - 1922), političar i poduzetnik. Iz braka s Olgom Janković, kćeri conte Ilije Dede Jankovića, rodit će mu se sinovi Uroš i Boško. Vladimir Desnica bio je 30 godina načelnik obližnjeg grada Obrovca (1882 - 1912). Poticao je i usavršavao tehnike obrade zemlje i stočarstva na tom području i na svom imanju (za svoje proizvode dobivao je nagrade na poljoprivrednim izložbama).

Aktivno je pomagao bosansko-hercegovački ustanak (1875.-1878.) protiv turske okupacije. 1889.g. podržao je *Zadarski kompromis* o udruživanju hrvatskih i srpskih stranaka u *Dalmatinskom saboru*. 1903.g. pokrenuo je časopis *Novi srpski list*. 1905.g. inicirao je donošenje *Zadarske rezolucije*, kojom su srpski prvaci u Dalmaciji podržali *Riječku rezoluciju* samo 15 dana poslije njezina donošenja. Arhivska zbirka Vladimira Desnice, koja sadrži i njegovu korespondenciju u vezi s bosansko-hercegovačkim ustankom, sada se nalazi u Hrvatskom povijesnom muzeju u Zagrebu.

8. Dr. UROŠ DESNICA, (1874 - 1941), pravnik, političar i publicist. Diplomirao je pravo u Beču. Koautor je *Zadarske rezolucije* iz 1905.g. (javni manifest srpskih zastupnika i političkih stranaka o podršci hrvatskim strankama u središnjem parlamentu u Beču); nakon sloma Austro-Ugarske bio je potpredsjednik pokrajinske dalmatinske vlade i senator u Beogradu, potpredsjednik jugoslavenske knjižnice u Zadru, predsjednik Srpske banke u Zagrebu te izdavač časopisa *Zadarski list*. U vrijeme Prvog svjetskog rata bio je interniran u Italiji, zajedno s grupom srpskih i hrvatskih rodoljuba. Poslije 1920.g. seli u Split. Objavio je preko 150 članaka, mnoge od njih u talijanskim, a neke i u njemačkim novinama.

9. BOŠKO DESNICA, (1886 -1945), pravnik, historičar i publicista. Diplomirao je pravo u Beču. Pisac je brojnih članaka o historijskim, arheološkim, etnografskim i književnim temama. Na temelju proučavanja mletačkih arhiva napisao je kapitalno djelo u dva toma *Istorija kotarskih uskoka od 1646. do 1749.* (Srpska akademija nauka, 1950). Njegovi izabrani članci objavljeni su u knjizi *Stojan Janković i uskočka Dalmacija* (Srpska književna zadruka, Beograd, 1991.)

10. VLADAN DESNICA, (1905 -1967), pisac, prevodilac, pravnik. Rano je napustio bavljenje pravom (u Splitu i Zagrebu) kako bi se u potpunosti posvetio pisanju. Oba romana (*Zimsko ljetovanje* i *Proljeća Ivana Galeba*) doživjela su brojna izdanja i prevode na 18 jezika. Do sada su štampana dva izdanja *Sabranih djela* (Prosvjeta, 1975.) kao i *Izabrana djela* (BIGZ, 1993). Kao piscu koji se izjasnio kao pripadnik i srpske i hrvatske književnosti, dvije knjige su mu bile uključene u izdanje *Pet stoljeća hrvatske književnosti*, a uvršten je i u *Antologiju srpske novele*, objavljenu u Francuskoj (Ed. Gaïa, 2003.).

V. Desnica i sam je prevodio s francuskog (A.Gide, M.Aymé, J.Paulhan), s talijanskog (B.Croce, G.Cavalcanti, G.Leopardi, I.Silone, L.Venturi, U.Foscolo, E.Sequi, O.Ramous), te s ruskoga (L.N.Tolstoj i A.S.Puškin). Stilska obilježja njegovih djela u rasponu su od realističkih pripovijesti do modernog analitičkog romana u kojem ponire u najdublja značenja ljudskog postojanja. Do 1990.g. pojavile su se tri monografije o književnom djelu Vladana Desnice, te više od 300 bibliografskih jedinica (studija, članaka itd.) na mnogim jezicima. Obilježavanja stote obljetnice rođenja (2005. g.) pokazala su koliko je Desnica i dalje živi pisac, a o tome svjedoče i *Desničini susreti*, koji se održavaju svakog rujna.

Vladan Desnica sahranjen je po vlastitoj želji u crkvi Sv. Đurđa u Islamu Grčkom.

Komentar:

Kula Janković i/ili važne ličnosti koje se s njom povezuju, navedeni su u svim (nekad jugoslavenskim a sada hrvatskim) priručnicima kao što su enciklopedije, leksikoni i sl. Njezinu povijest, okolinu, stanovništvo i inventar znanstveno su obradili poznati stručnjaci u svakom od tih područja (S. Gluščević i I. Fadić zbirku iz rimskog razdoblja, M. Šercer zbirku starog oružja, Š. Batović pretpovijesne ostatke nađene na području *Islama Grčkog*, K. Milutinović njezinu povijest itd.). Čitav dvobroj *Zadarske Revije*, časopisa za kulturu i društvena pitanja (Br 4-5 iz 1985.godine) posvećen je *Kuli Jankovića*.

Sala – reprezentativni salon, prije 1991., danas multifunkcionalna dvorana, i izložbena galerija

Srednjekovna crkva Sv. Đorđ prije 1990 i danas

„Peškijera“ – ribnjak

Park sa cedrovima

POVIJESNA POZADINA I LIČNOSTI

Gravura 17. st.

Cavaliere' Stojan Janković (? - 1687)
narodni junak iz 17.st. Dobio od
Venecije plemstvo i Kulu Jankovića

Ilija Dede Janković

Vladimir Desnica

Vladan Desnica

Uroš Desnica

Boško Desnica